

Cotidianul – 18 septembrie 2008

O istorie a comunismului

Nu văzusem încă primul manual de istorie a comunismului din România și mă simțeam frustrat față de colegii care deja îl comentau, unii semnalându-i excelența, alții criticându-i unele lipsuri.

Acum îl am, l-am citit, l-am recitit, mi-am făcut o părere, atât ca specialist în științele educației, cât și ca un cunoscător destul de bun al comunismului în general, al celui românesc în special. Didactic vorbind, manualul scris de Mihai Stamatescu, Raluca Georgescu, Dorin Dobrinu, Andrei Muraru, Liviu Pleșa și Sorin Andreescu, sub egida „Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului”, este excelent conceput. Toate marile teme, începând de la crearea PCR și sfârșind cu ecurile în tranziție, sunt tratate, iar această tratare este una deschisă, elevii fiind trimiși de fiecare dată la o uriașă diversitate de surse care le pot permite explorarea aprofundată a unei dimensiuni ori a alteia a fenomenului comunist de la noi.

În același spirit, pe care l-aș numi interactiv, sunt propuse teme de dezbatere, sunt formulate întrebări și sunt sugerate comparații care pot spori cunoașterea. Aș spune că este un manual conceput în funcție de o didactică modernă, în egală măsură informativă și formativă, care mizează pe capacitățile de înțelegere ale elevilor, stimulându-le în același timp. Procedură excelentă - dacă ideologia și practicile comuniste au fost introduse în mințile noastre cu forța pe principiul „repetiția este mama învățării”, ar fi fost absurd să încercăm să le înțelegem și să le deconstruim procedând în același mod! Pluralismul și dezbaterile sunt cele mai bune maniere de a contracara monolitismul vechii lumi și a ideologiei unice. Deosebit de comunism, anticomunismul sau, mai puțin militant, necomunismul nu se învață pe de rost! Caracterul interactiv este susținut de DVD-ul însoțitor.

Obiecțiile aduse manualului s-au referit la tratarea revoluției și a tranziției, comentatorii dorind un ton mai decis în condamnarea rolului nefast al d-lui Iliescu în contextul acestora. Dar e un manual de istorie, nu un articol sau un pamflet. Elevilor le sunt oferite elementele necesare pentru a înțelege singuri aceste lucruri. Și e mai bine așa! De altfel, autorii nu propun o biblie, ci o lectură. Cartea se cheamă „O istorie...”, nu „Istoria comunismului...”.

Liviu Antonesei

http://www.cotidianul.ro/o_istorie_a_comunismului-58493.html

Romania Libera – 3 septembrie 2008

Primul manual de istoria comunismului din Romania

Manualul "O istorie a comunismului din Romania", după care va fi predat cursul opțional pentru clasele a IX-a și a X-a, va fi lansat pe 10 septembrie, iar primii 30 de profesori vor fi instruiți în perioada 4-5 septembrie, a anunțat, astăzi, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului.

Pentru a putea preda cursul optional de Istoria comunismului, care va fi accesibil liceenilor incepand din septembrie, profesorii vor lua, mai intai, ei insisi lectii, de la cercetatorii din cadrul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului in Romania (IICCR), care au redactat manualul cursului - transmite NewsIn.

La cursuri vor participa 30 de profesori de istorie, care vor deveni, la randul lor, formatori ai IICCR, pe probleme de didactica a predarii comunismului. Profesorii vor fi alesi dintre cei care au cercetat istoria comunismului, in functie de rezultatele avute in acest demers stiintific.

Urmatorul curs se va desfasura in prima jumatate a anului 2009 si va avea in vedere formarea unui numar de 100 de profesori de istorie. Manualul care va fi folosit la curs, realizat de sase cercetatori din cadrul IICCR, ii are ca referenti pe Stelian Tanase si pe Neagu Djuvara.

Pe 24 iulie, Ministerul Educatiei a anuntat ca, din anul scolar 2008-2009, elevii claselor a XI-a si a XII-a vor putea alege sa studieze, la cursurile optionale, istoria comunismului romanesc. Ulterior, profesorii si elevii care au participat la Scoala de Vara de la Sighet au cerut ministerului ca studiul represiunii comuniste sa fie obligatoriu in liceu, iar Istoria Romaniei sa fie inclusa, din nou, intre probele impuse la examenul de bacalaureat.

<http://www.romanialibera.ro/a133506/primul-manual-de-istoria-comunismului-din-romania.html>

Cotidianul – 5 septembrie 2008

Lecții la liceu despre Ceaușescu, disidenți, Eugenia și avortul interzis

Manualul de istorie a comunismului intră în programa opțională de anul acesta și îi va învăța pe elevii de-a XI-a și a XII-a cum au trăit părinții și bunicii lor. Volumul e însoțit de un DVD cu programul TVR dintr-o zi obișnuită, din anii '80.

Elevii care s-au născut imediat după 1989 vor face un curs opțional despre istoria comunismului din România. Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului (MECT) a aprobat, în acest an, programa care stă la baza primului manual de istorie a comunismului, editat la 19 ani de la căderea fostului regim de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR). Cursul face parte din oferta de opționale propuse elevilor și profesorilor de istorie în cadrul curriculumului, la decizia școlii. Noul manual se adresează elevilor din clasele a XI-a și a XII-a și este elaborat astfel încât să fie parcurs într-un an școlar.

Printre temele propuse sunt "Comunismul în România interbelică", "Preluarea puterii" și "Moștenirea comunismului în anii '90". Sfârșitul comunismului este marcat în manual ca "evenimentele din 1989", pentru că istoricii nu au stabilit încă dacă a fost revoluție sau lovitură de stat.

Viața privată și publică are dedicat un capitol distinct în manual. Vedetele epocii comunismului sunt prezentate ca fiind “modele” și “repere morale” ale acelei perioade. “Sportivii, actorii și cântăreții (...) erau agreați de regim atâta vreme cât, prin performanțele lor, nu atentau la moralitatea comunistă sau, mai riscant pentru ei, la poziția privilegiată a conducătorului”, se scrie în manualul realizat de IICCR. Nadia Comăneci, Ilie Năstase și Cristian Gațu au fost modele de care regimul comunist “a profitat pentru a susține performanțele sistemului comunist de organizare și pregătire a sportivilor, chiar dacă, uneori, fraudă era evidentă (dopaj, modificarea datelor personale) sau metodele folosite atentau la demnitatea și drepturile persoanei (bătaia, privarea la participarea curentă la activitățile școlare)”. Despre cântăreți și actori, cum este Florin Piersic care apare într-o poză alături de Marga Barbu, autorii manualului spun că au fost supravegheați atent, iar unora chiar li s-a interzis apariția la televiziune.

Avortul interzis în perioada comunistă este discutat ca studiu de caz. “Ceașescu se visa conducătorul unei țări de 30 de milioane de locuitori. Prin Decretul 770 din '66, statul era direct implicat, prin organele procuraturii, în problema socială, dar privată, a reproducerii”, se precizează în manual. Autorii schițează și consecințele interdicției: 9.452 de decese în rândul femeilor care au încercat să facă avort ilegal, între 1966 și 1989, iar în ultimul an de comunism au fost numărate 1.193 de decese.

Elevii vor citi și despre alte probleme ale vieții în comunism. Traiul de zi cu zi a însemnat pentru Iulian Enache, senior editor la Cotidianul, citat de autori în manualul de istorie, “zece minute de desene animate duminică”. Alții sunt nostalgici, amintindu-și cât de respectați erau pentru că au fost gestionari de alimentară. Liceenii, care s-au născut după ce a căzut regimul, vor afla și care era rația lunară de alimente prevăzută pentru un membru al familiei, cum cetățenii aveau dreptul doar la 300 de grame de pâine pe zi sau un kilogram de făină trimestrial. Doar dacă aveau o muncă grea primeau un supliment muncitoresc de 300 de grame pe lună din diverse alimente, cum ar fi parizer, telemea, unt sau mălai. Una dintre sursele acelei epoci este și Adrian Cioroianu. Fostul ministru de Externe este citat din cartea “Scrum de secol”, în care povestește despre celebrii biscuiți umpluți Eugenia. “Poet de-aș fi, i-aș scrie o odă”, scrie Cioroianu.

“A fost greu să realizăm acest manual. Este, în primul rând, foarte costisitor. O poză cu Nicolae Ceaușescu costă 55 de euro la agenția de presă Rompres (n.r. - acum se numește Agerpres, chiar ca în timpul regimului comunist), astfel că fără sponsorizări nu am fi reușit să-l tipărim”, spune Mia Jinga, membră a echipei de proiect. Artiștii Dan Perjovschi și Mihai Stănescu au realizat caricaturi pe care le-au donat manualului “O istorie a comunismului din România”. Cartea costă 20 de lei și va intra în librării la jumătatea lunii septembrie, iar lansarea oficială va avea loc pe 10 septembrie.

Treizeci de profesori au fost instruiți ca formatori să predea istoria comunismului din România. Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR) a organizat, în perioada 4-5 septembrie 2008, primul curs de formare pentru profesori în didactica predării comunismului. Printre lectorii invitați să conferențieze a fost și Uwe Hillmer de la Forschungsverbund SED-Staat, de la Freie Universität din Berlin. El este specialist în regimurile totalitariste și i-a instruit

pe profesorii români în legătură cu metodele de predare a istoriei comunismului. Alături de expert au fost și doi autori ai manualului, Mihai Stamatescu, profesor de istorie, și Raluca Grosescu, șef Serviciu cercetare-documentare în cadrul IICCR. Următorul curs se va desfășura în prima jumătate a anului 2009 și va avea în vedere formarea a 100 de profesori de istorie a comunismului din România.

Iuliana Gatej

http://www.cotidianul.ro/lectii_la_liceu_despre_ceausescu_disidenti_eugenia_si_avortul_interzis-57220.html

Cotidianul – 7 septembrie 2008

Manualul de istorie a comunismului, carte de colorat Iliescu și Păunescu

Cartea îi va învăța pe elevii de-a XI-a și a XII-a cum au trăit părinții și bunicii lor. Spre deosebire de Raportul Tismăneanu, volumul trece discret peste trecutul comunist al unor personaje precum Ion Iliescu și Adrian Păunescu.

Elevii care s-au născut imediat după 1989 vor face un curs opțional despre istoria comunismului din România. Asta după ce Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului (MECT) a aprobat, în acest an, programa care stă la baza primului manual de istorie dedicat acestei perioade istorice, editat, la 19 ani de la căderea fostului regim, de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR). Cursul face parte din oferta de opționale propuse elevilor și profesorilor de istorie în cadrul curriculumului, la decizia școlii. Noul manual se adresează elevilor din clasele a XI-a și a XII-a și este elaborat astfel încât să fie parcurs într-un an școlar.

Spre deosebire de Raportul Comisiei Prezidențiale pentru Condamnarea Crimelor Comunismului, care de altfel îi și anunța apariția, manualul evită verdictele și judecățile istorice, cel puțin în cazul unor personaje contemporane.

Deși figurează ca studiu de caz, Ion Iliescu are parte de o prezentare evazivă în volum. „Fost lider comunist, intrat în dizgrația lui Ceaușescu, a fost marginalizat în ierarhia Partidului Comunist în anii '80. Ulterior a devenit președintele României”, se menționează despre acesta. Trecutul său antedecembrist este expedit într-o casetă biografică, actualul lider de onoare al social democraților mai fiind menționat la un moment ca fiind promovată de Ceaușescu în locul apropiaților lui Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Raportul Tismăneanu în schimb îl pune la zid pe Iliescu, fapt ce le-a și atras autorilor documentului - o parte dintre ei și coautori ai manualului - epitetul de „scribălăi”. Astfel, Iliescu este considerat printre cei „vinovați de impunerea și perpetuarea unui sistem bazat pe crimă și

fărădelege“, ca făcând parte din „aparatură ideologică menită să îndoctrineze populația“. După Revoluție, Ion Iliescu a avut, potrivit Raportului „un rol esențial în strategia acestei formațiuni (Frontul Salvării Naționale - n.r.) menită să contracareze acțiunile societății civile și ale partidelor democratice. Împreună cu protejatul său din epocă, premierul Petre Roman, a fost direct implicat în aducerea minerilor la București și folosirea lor, sub îndrumarea unor ofițeri acoperiți ai serviciilor secrete, pentru neutralizarea și chiar anihilarea societății civile a presei și a partidelor democratice“, amintește documentul elaborat sub patronajul lui Traian Băsescu.

Și Adrian Păunescu are parte de un tratament blând în manualul editat de institutul condus de Marius Oprea. În Raportul Tismăneanu, Păunescu este descris drept unul dintre campionii cultului personalității Elenei Ceaușescu. „S-au întrecut în această privință barzii oficiali ai ceaușismului, poezii de curte Adrian Păunescu și Corneliu Vadim Tudor“, afirmă documentul prezidențial, care în plus îi mai acordă lui Păunescu o amplă caracterizare, de poet pus în slujba regimului.

În schimb, manualul editat de IICCR îl expediază pe Păunescu într-o casetă succintă, în care, alături de critici, acesta are parte și de laude. „Cenaclul Flacăra, numit și cel al «tineretului revoluționar» (...) condus de către poetul Adrian Păunescu, era un amestec de omagii închinat lui Nicolae Ceaușescu și de poezie și muzică de calitate (se recita din poezia de dragoste a lui Eminescu sau Serghei Esenin, se cânta din Beatles sau Bob Dylan). Cenaclul a dezvoltat însă cultul personalității până la forme aberante“, se arată în volum. Printre temele volumului editat de IICCR sunt „Comunismul în România interbelică“, „Preluarea puterii“ și „Moștenirea comunismului în anii '90“. Sfârșitul comunismului este marcat în manual ca „evenimentele din 1989“, pentru că istoricii nu au stabilit încă dacă a fost revoluție sau lovitură de stat.

Vedetele epocii comuniste sunt prezentate ca fiind „modele“ și „repere morale“ ale acelei perioade. „Sportivii, actorii și cântăreții (...) erau agreeți de regim atâta vreme cât, prin performanțele lor, nu atentau la moralitatea comunistă sau, mai riscant pentru ei, la poziția privilegiată a conducătorului“, se scrie în manual. Nadia Comăneci, Ilie Năstase și Cristian Gațu au fost modele de care regimul comunist „a profitat pentru a susține performanțele sistemului comunist de organizare și pregătire a sportivilor“. Comăneci pare să nu regrete: „Viața pe care o am în prezent este rezultatul a ceea ce am făcut în copilărie. Nu m-am apucat de acest sport pentru a dobândi celebritatea, pur și simplu așa a fost să fie“, a declarat Nadia.

Lansare oficială pe 10 septembrie

„A fost greu să realizăm acest manual. Este, în primul rând, foarte costisitor. O poză cu Nicolae Ceaușescu costă 55 de euro la agenția de presă Rompres, astfel că fără sponsorizări nu am fi reușit să-l tipărim“, spune Mia Jinga, membră a echipei de proiect. Artiștii Dan Perjovschi și Mihai Stănescu au realizat caricaturi pe care le-au donat manualului „O istorie a comunismului

din România". Bibliografia cuprinde o serie de volume scrise de-a lungul timpului de nume precum Vladimir Tismăneanu, Alina Mungiu-Pippidi, Stelian Tănase, Marius Oprea ș.a. Cartea care e însoțită de un DVD cu programul TVR dintr-o zi obișnuită, din anii '80, costă 20 de lei și va intra în librării la jumătatea lunii septembrie, iar lansarea oficială va avea loc pe 10 septembrie.

Iuliana Gatej, Dan Duca

http://www.cotidianul.ro/manualul_de_istorie_a_comunismului_carte_de_colorat_iliescu_si_p_aunescu-57367.html

Evenimentul Zilei – 9 septembrie 2008

Primul manual al comunismului va fi lansat mâine

Primul manual pentru liceu care tratează istoria dictaturii comuniste va fi lansat mâine, la clubul Green Hours.

Manualul "O istorie a comunismului din România", primul din care tratează un asemenea subiect, a apărut sub egida Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR).

"În 10 decembrie 1987, niște necunoscuți incendiau, în semn de revoltă, imensa statuie a lui Lenin, care se afla atunci în fața Casei Scânteii. Într-un gest temerar, ei au scris pe soclul statuii <>. Istoria ne învață însă că zeii și credința în ei nu mor, chiar dacă statuile ard. Nu întâmplător, acest manual, primul de istorie a comunismului din România, apare abia peste 18 ani de la căderea regimului. Trăim încă într-o lume care se ferește să vorbească deschis despre trecut. Vrem să vă desprindem de ea", a declarat președintele IICCR, Marius Oprea.

Manualul va fi folosit în cadrul unui curs opțional destinat elevilor claselor a IX-a și a X-a.

La evenimentul de mâine vor participa numeroase personalități, printre care se numără actorul Victor Rebengiuc și Lucia Hossu Longin, secretar general al IICCR.

Dan Arsenie

<http://www.evz.ro/articole/detalii-articol/819987/Primul-manual-al-comunismului-va-fi-lansat-maine/>

AmosNews – 10 septembrie 2008

Manualul de istorie a comunismului din România va fi lansat mâine

Editura Polirom și Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR) lansează miercuri, 10 septembrie, ora 17.30, volumul "O istorie a comunismului din România. Manual pentru liceu", informează un comunicat remis AMOS News.

Lansarea va avea loc la Gradina Green Hours din Bucuresti. Prezinta: Lucia Hossu Longin (Secretar General al IICCR); Daniela Zaharia (Secretar Stiintific al Facultatii de Istorie, Universitatea Bucuresti); E.S. Domnul Jaap L. Werner (Ambasadorul Tarilor de Jos la Bucuresti); Dr. Holger Dix (Director al Fundatiei Konrad Adenauer Bucuresti); Dorin Dobrinu (cercetator la Institutul „A.D. Xenopol”, Coordonator al Comisiei Prezidentiale de Analiza a Dictaturii Comuniste din Romania); Liliana Preoteasa (Director in cadrul Ministerului Educatiei, Cercetarii si Tineretului); Victor Rebengiuc (actor); Liviu Mihaiu (jurnalist); Raluca Groseanu (cercetator in cadrul IICCR).

Aparut sub egida IICCR, la 18 ani de la caderea regimului comunist in Romania, manualul reprezinta primul demers de acest gen.

Autori: Mihai Stamatescu, profesor de istorie la Liceul Teoretic „Traian Lalescu” din Orsova. Raluca Groseanu, coordonator al Departamentului Documentare si Cercetare din cadrul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului in Romania. Dorin Dobrinu, cercetator la Institutul „A.D. Xenopol”, coordonator al Comisiei Prezidentiale Consultative pentru Analiza Dictaturii Comuniste din Romania. Andrei Muraru, cercetator la Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului in Romania. Liviu Plesa, cercetator la Consiliul National de Studiere a Arhivelor Securitatii, membru al Comisiei Prezidentiale Consultative pentru Analiza Dictaturii Comuniste din Romania. Sorin Andreescu, profesor de istorie la Scoala nr. 165, Bucuresti.

Marius Oprea, presedintele IICCR, considera ca aparitia unui astfel de manual era necesara in Romania: „In 10 decembrie 1987, niste necunoscuti incendiau, in semn de revolta, imensa statuie a lui Lenin care se afla pe atunci in fata Casei Presei Libere (fosta Casa Scintei). Intr-un gest temerar, ei au scris pe soclul statuii: „Dati-ne tara inapoi!”. Istoria ne invata insa ca zeii si credinta in ei nu mor, chiar daca statuile ard. Nu intimplator, acest manual, primul de istorie a comunismului din Romania, apare abia la 18 ani de la caderea regimului. Traim inca intr-o lume care se fereste sa vorbeasca deschis despre trecut. Vrem sa va desprindem de ea.”

Manualul dezvaluie spre lectura si instruire teme precum: „Comunismul in Romania interbelica”, „Preluarea puterii (1944-1947)”, „Partidul Comunist Roman”, „Institutiile statului”, „Celalalt in regimul comunist”, „Distrugetea societatii civile si represiunea politica”, „Monopolul ideologic”.

Manualul dezbate, totodata, subiecte precum economia, viata cotidiana, politica externa, rezistenta si disidenta in timpul regimului comunist si anul 1989.

Volumul este insotit de DVD, realizat de IICCR cu sprijinul Televiziunii Romane si TVR Media. Intitulat „O zi la Televiziunea Romana in 1988”, acesta prezinta exemple de emisiuni difuzate in cele doua ore de program al TVR din 1988. DVD-ul constituie o sursa istorica, prezentata in forma video, insotita de exercitii.

Referentii manualului sint Dr. Dennis Deletant, Dr. Stelian Tanase, Dr. Daniela Zaharia.

[http://www.amosnews.ro/Manualul de istorie a comunismului din Romania va fi lansat maine-255179](http://www.amosnews.ro/Manualul_de_istorie_a_comunismului_din_Romania_va_fi_lansat_maine-255179)

TVR 1 – 10 septembrie 2008

Ce ne învață istoria comunismului?

Nici nu a apărut încă pe piață primul manual despre istoria comunismului din România și deja a născut discuții. De câteva zile, jurnaliștii discută despre manual.

Unii susțin că volumul ar conține prea puține informații și prea multe citate ale unor istorici. Alții spun că este scris "prea cuminte", de parcă autorii manualului s-ar fi temut să nu supere pe cineva.

<http://www.tvr.ro/articol.php?id=46102>

Adevarul - 11 septembrie 2008

Manual de istorie a comunismului

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR) a lansat, ieri, primul manual de istoria comunismului, la 18 ani de la căderea fostului regim. Manualul "O istorie a comunismului din România" se adresează elevilor de clasa a XI-a și a XII-a și va intra în librării la jumătatea lunii septembrie. Prețul va fi de 20 de lei.

<http://www.adevarul.ro/articole/manual-de-istorie-a-comunismului/370293>

Realitatea TV - 11 septembrie 2008

A fost lansat primul manual de istoria comunismului din România

Manualul "O istorie a comunismului din România", după care va fi predat cursul opțional pentru clasele a IX-a și a X-a a fost lansat, joi. Ministrul Educației, Cristian Adomniței, a participat la sediul Grupului pentru Dialog Social, la evenimentul prilejuit de lansarea manualului.

Elevii care vor alege acest curs vor învăța despre organizațiile de masă, "omul nou" și monopolul ideologic și vor afla ce înseamnă alterarea sistemului de valori, controlul partidului asupra școlii, bisericii și instituțiilor culturale, stereotipurile, limba de lemn, controlul demografic și al locului de muncă sau criza alimentară.

Cele 190 de pagini ale manualului sunt însoțite de un DVD cu două ore de imagini difuzate de Televiziunea Română în anii '80, a cărui apariție a fost posibilă cu sprijinul financiar al Ambasadei Olandei.

Manualul a fost realizat de o echipă formată din cercetători din cadrul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR), profesori de istorie și membri ai Comisiei prezidențiale pentru analiza dictaturii comuniste din România.

Primii 30 de profesori care vor preda istoria comunismului au fost instruiți, în perioada 4-5 septembrie, de cercetătorii din IICCR. Profesorii au fost aleși dintre cei care au cercetat istoria comunismului, în funcție de rezultatele avute în acest demers științific. Următorul curs de formare pentru predarea acestui curs opțional se va desfășura în prima jumătate a anului 2009 și va avea în vedere instruirea unui număr de 100 de profesori de istorie.

Pe 24 iulie, Ministerul Educației a anunțat că, din anul școlar 2008-2009, elevii claselor a XI-a și a XII-a vor putea alege să studieze, la cursurile opționale, istoria comunismului românesc. Ulterior, profesorii și elevii care au participat la Școala de Vară de la Sighet au cerut ministerului ca studiul represiunii comuniste să fie obligatoriu în liceu, iar Istoria României să fie inclusă, din nou, între probele impuse la examenul de bacalaureat.

http://www.realitatea.net/primul-manual-de-istoria-comunismului-din-romania-va-fi-lansat-pe-10-septembrie_341931.html

Gardianul – 12 septembrie 2008

Manualul despre istoria comunismului, renegat de oprimatii regimului

Primul manual pentru liceu care tratează istoria dictaturii comuniste, "O istorie a comunismului din România", a iscat indignarea unor istorici din România. Fostii deținuți politici se plâng că nu au fost consultați în legătură cu ororile prin care au trecut, iar regizorul de documentare Cornel Mihalache spune că în manual s-au strecurat greșeli care dau un alt înțeles celor întâmplate cu adevărat.

Dacă pentru ministrul educației, Cristian Adomnitei, lansarea manualului, care a avut loc miercuri, este "un prilej de bucurie personală", cunoscătorii intr-ale istoriei au tinut să traga un semnal de alarmă asupra unor greșeli sau lipsuri. Regizorul Televiziunii Române, Cornel Mihalache, care a realizat mai multe documentare privind Revoluția din 1989, a remarcat o greșeală care s-a strecurat în pagina 177, când se vorbește despre "Mostenirea comunismului în anii '90". Pasajul sună în felul următor: "Mircea, să se vada că lucrezi!", acestea sunt primele cuvinte care s-au auzit la Televiziunea Română pe 22 decembrie 1989, la câteva minute după "fuga lui Ceaușescu". În timp ce citea din manualul care va ajunge din acest an pe bancile catorva licee-pilot, Mihalache a menționat: "Ceaușescu nu a fugit, asta istoricii ar fi trebuit să știe." Textul continua cu: "Acesta a fost primul semn că există o istorie a comunismului, recunoscută sau nu, prezentă în subconstient sau explicit afirmată, în fiecare dintre cei care erau de acum oameni liberi. Sau poate în orele acelea a început punerea în scenă a unui

spectacol, spun unii, ramas pana astazi cu actori si regizori necunoscuti". Citand documentul, inregistrările TVR din timpul evenimentelor in '89, regizorul a spus ca acolo se aud cuvintele "Mircea, arata ca lucrezi!", si nu "sa se vada ca lucrezi" sau "fa-te ca lucrezi", invocat de Partidul Romania Mare. "E un document pentru istorie, un manual pentru liceu. Deci, ce reiese din acest «sa se vada» si din acest spectacol pus de Mircea Dinescu si de Ion Caramitru... ca Ion Caramitru si Mircea Dinescu sunt la baza teroristilor si a celor 1.104 morti. Reiese din aceasta fraza, intrebati istorici!", a completat Cornel Mihalache. In replica, unul dintre autorii manualului, Raluca Groseanu, spune ca la realizarea acestuia colectivul s-a bazat mult pe surse, desi regizorul Mihalache afirma contrariul. "Manualul este bazat pe foarte multe surse si mai putin pe text de autor", explica aceasta.

Stejarel Olaru: Manualul contine prea putine poze

Fosti detinuti politici, prezenti la evenimentul de lansare, au fost si ei nemultumiti. "Cred ca trebuia sa fim si noi consultati la realizarea acestui manual. Ni se acorda o importanta prea mica in aceasta carte", spuneau cei prezenti la evenimentul de lansare. De asemenea, mai multe voci s-au aratat nemultumite de faptul ca nici harta deportarilor continuta de "O istorie a comunismului din Romania" nu este completa. Nici Stejarel Olaru, consilierul lui Calin Popescu Tariceanu, nu a fost cu adevarat multumit de continutul manualului, mentionand ca ar fi fost necesare mai multe imagini. Unul dintre autorii manualului, Dorin Dobrinu, a spus ca scopul celor care au lucrat la acest volum a fost sa arate ceea ce au considerat semnificativ din istoria comunismului românesc. In ciuda tuturor acestor obiectii, Adomnitei considera ca, prin intermediul manualului, elevii vor avea "o perspectiva realista" asupra istoriei. "Aceasta carte nu poate sa patrunda raul atât de mult, iar dovada ca raul a fost atât de mare este prezenta atâtor nostalgici dupa regimul comunist", a spus actorul Victor Rebengiuc, prezent la eveniment. "Partidul comunist s-a straduit sa atraga artistii de partea sa. Mai sunt oameni slabi de înger si acum care accepta niste privilegii. Intentia pe care Ceausescu a avut-o a fost desfiintarea învățământului artistic. Nenorocirea din teatru a fost cenzura. Atentia pe care o acorda partidul artei era de dragul propagandei, care se putea face prin arta", a povestit actorul. Manualul este editat de Polirom sub egida Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR) si va intra, anul acesta, în câteva licee românești, cu statutul de proiect-pilot, urmând ca, în anul scolar 2009/2010, sa fie introdus în programa claselor a XI-a si a XII-a, ca materie optionala. Manualul a fost realizat de o echipa formata din cercetatori din cadrul IICCR, profesori de istorie si membri ai Comisiei prezidentiale pentru analiza dictaturii comuniste din România. Autorii manualului sunt Mihai Stamatescu, Raluca Groseanu, Dorin Dobrinu, Andrei Muraru, Sorin Andreescu si Liviu Plesa, iar referentii stiintifici sunt Stelian Tanase, Daniela Zaharia si Dennis Deletant. Volumul este însoțit de un DVD, realizat de IICCR cu sprijinul Televiziunii Române si al TVR Media, intitulat "O zi la Televiziunea Româna în 1988". Manualul contine aproape 200 de pagini de istorie si a fost scos la vânzare la pretul de 20 de lei.

Theodora Stoica

<http://www.gardianul.ro/Manualul-despre-istoria-comunismului,-rengat-de-oprimatii-regimului-s120391.html>

Ziua – 12 septembrie 2008 Comunismul pe bancile scolii

Lansarea primului manual alternativ despre istoria comunismului a trezit ieri controverse, mai multe victime ale fostului regim criticandu-i pe autori pentru ca au scris "fara suflet". Mai mult, ei au fost acuzati pentru ca nu au vorbit indeajuns despre rolul lui Ion Iliescu si KGB in perioada comunista. In apararea lor, cei care au scris manualul au sustinut ca nu este vorba de un tratat de istorie sau un "manual al lui Roller scris pe invers, in care sa apara executii sumare ale unor personaje". Prezent la discutii, fostul presedinte Emil Constantinescu a fost ignorat de organizatorii evenimentului.

Lume multa venita la sediul Grupului pentru Dialog Social la lansarea manualului "O istorie a comunismului din Romania", ce urmeaza sa fie predat optional liceenilor din clasele a XI-a si a XII-a. Printre invitati au fost ministrul Educatiei, Cristian Adomnitei, directorul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului, Stejarel Olaru, fostul presedinte Emil Constantinescu, directorul Arhivelor Nationale, Dorin Dobrinu, realizatorul de televiziune Lucia Hossu Longin, ambasadorul Olandei, presedintele Fundatiei Konrad Adenauer si actorul Victor Rebengiuc. Desi este un manual pilot, el a starnit deja controverse. Prima a fost daca el trebuie sa devina obligatoriu pentru tineri sau sa ramana la stadiul de optional. Autorii si invitatii lor au pledat pentru obligativitatea lui, sustinand ca trecutul este la fel de important precum "chimia". Ministrul Educatiei s-a aratat insa reticent fata de propunere, refuzand sa se pronunte deschis asupra acestui subiect. El a citit un discurs plictisitor, laudand initiativa autorilor.

"Fara executii sau elogii"

Cel mai delicat subiect in privinta manualului l-au constituit discutiile despre "rolul si oportunitatea aparitiei sale". "Unii se asteapta la executii sau elogii, dar noi am dorit sa fie obiectiv", a afirmat Lucia Hossu Longin, "nu mai exista monopol asupra trecutului nici in licee", a completat Dobrinu. Mai multi reprezentanti ai victimelor comunismului nu s-au aratat insa impresionati de calitatea manualului. "Manualul nu are suflet. Nici un detinut politic nu isi aduce contributia", a contraatacat un domn, ce s-a prezentat ca fiind "multirepresat politic pe vremea comunismului". Autorii manualului au dorit sa precizeze ca forma actuala este una pilot si ca varianta finala va fi prezentata in luna martie a anului viitor si va tine cont de toate criticile de buna credinta. Mai multi batrani s-au revoltat fata de prezentarea facuta lui Silviu Brucan si lui Ion Iliescu. Si Victor Rebengiuc a prezentat un minus al lucrarii pentru ca nu arata cum politicul s-a straduit sa subjuge arta. Nici Adomnitei nu a scapat neatins de remarcile actorului care s-a oprit din discurs pentru cateva secunde "sirene, trece un ministru". Elevii care vor opta pentru cursul de istoria comunismului vor invata despre monopolul ideologic, omul nou, rezistenta si disidenta in timpul regimului, distrugerea societatii civile si represiunea politica.

Constantinescu neglijat

Deși a venit la lansarea manualului, fostul președinte Emil Constantinescu a fost tratat cu ignoranță de către organizatori. A primit cu greu un scaun, a fost anunțat la minute bune după ce se făcuse prezentarea celor invitați și nu i s-a dat cuvântul. Singura sa intervenție s-a produs după ce a primit o întrebare din public dacă "are vreun regret". "Regretul meu este că astăzi în libertate mai trăiesc multe atitudini și mentalități de pe vremea comunismului", a răspuns Constantinescu. El i-a felicitat pe autorii pentru că au avut curajul să scrie un astfel de manual.

Cristian ANDREI

<http://www.ziua.ro/display.php?data=2008-09-12&id=242597>

Suplimentul de Cultura – 13-19 septembrie 2008

O falsă paralelă între manualul *O istorie a comunismului din România* și Raportul Tismaneanu

Interviu cu Raluca Grosescu, șef al Serviciului documentare cercetare din cadrul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România

Credeti ca este prea timpurie sau prea tirzie aparitia unui astfel de manual pentru elevi? Va adresez aceasta intrebare in contextul unui studiu recent care arata ca un procent mare dintre tineri considera ca perioada comunista a fost una mai buna decat cea pe care o traiesc in prezent si, mai mult, ca o mina forte ar putea aduce tara pe calea cea buna.

Eu consider că acest manual ar fi putut să fie editat mai devreme, nu a avut însă cine să-l facă. Iar Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului l-a făcut și a insistat la Ministerul Educației să adopte programa unui curs opțional de istoria comunismului într-un timp record. Cred că este un moment oportun pentru apariția manualului, pentru că astăzi avem numeroase surse care să poată susține argumentele autorilor. De asemenea, cred că este foarte important din perspectiva unui spirit civic care trebuie dezvoltat în rândul elevilor.

Ar fi putut profesorii de istorie să elaboreze un astfel de manual?

În primul rând trebuie spus că manualul este elaborat de șase persoane, dintre care patru sunt cercetători și două sunt profesorii de istorie care au propus Ministerului Educației și Cercetării (MEC) programele pe baza cărora s-a făcut proiectul. Practic, niște cercetători nu ar fi putut de unii singuri să realizeze un astfel de manual, suportul profesorilor fiind important pentru modul în care este construit el din perspectiva didactică.

Ati putea puncta etapele aparitiei sale?

Prima programă care a fost propusă MEC îi aparține profesorului Sorin Andreescu, care este și el autor al manualului. A fost apoi propusă programă de către profesorul Mihai Stănescu,

care a fost și ea adoptată de minister, fiind o programă mai bună din perspectiva faptului că acest curs era structurat pe teme, și nu din punct de vedere cronologic. În momentul în care cei doi profesori au venit la noi cu programele respective, Institutul a făcut demersuri pe lângă Ministerul Educației pentru a le lua în serios, și astfel MEC le-a aprobat într-un timp destul de scurt. De exemplu, programă pentru Istoria Holocaustului a stat doi ani la minister, în timp ce programă pentru Istoria comunismului a fost adoptată în șase luni. După aceasta, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR) a creat o echipă, care îi cuprinde pe cei doi profesori, și în același timp a cooptat doi membri ai Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste, practica manualului fiind asumat în acest fel și de coordonatorul Comisiei, Dorin Dobrințu, care este autor al manualului.

Marius Oprea spune în prefata că acesta nu este neapărat un instrument didactic, ci, în aceeași măsură, vorbește despre timpurile în care au trăit și s-au dezvoltat părinții elevilor de astăzi, timpul acesta fiind de multe ori și timpul profesorilor care urmează să predea. La ce tip de reacție vă așteptați tocmai din partea profesorilor?

Primele reacții pe care le-am avut din partea profesorilor au fost foarte bune. Noi am organizat la București un training cu 30 de profesori, 20 din țară și 10 din capitală. Au fost primii profesori care au avut acest manual în față și primii profesori care vor introduce la clasele de istorie cursul opțional. Mie mi s-a părut că profesorii care au participat la acest curs de formare au fost foarte deschisi și foarte interesați de introducerea programei. Evident, sintem convinși că în anumite cazuri vor exista reticente față de introducerea unui curs opțional de istoria comunismului, pentru că lumea românească nu este încă eliberată de avatarurile vechii epoci. Vreau totuși să subliniez faptul că manualul nu este unul care își propune să condamne, nu este un manual de două minute de ură și în nici un caz nu este unul precum cel din 1948 al lui Mihai Roller. Este o lucrare care prezintă interpretări diferite asupra diverselor teme legate de comunism și care, prin exercitiile ce însoțesc aceste surse, încearcă să stimuleze o gândire critică a elevilor. Prin urmare, vom putea găsi în carte nu numai surse despre represiune, despre absența libertății de exprimare și de gândire, ci și surse despre anumite nostalgii pe care unii oameni le au față de comunism.

Statutul disciplinelor optionale în România nu este unul foarte bun. De multe ori, acestea nu sînt la alegerea elevilor, ci a direcțiunii școlilor. Directorii, din nevoia de a completa norma profesorilor, dictează practic care vor fi disciplinele "optionale". Cit succes credeți că veți avea cu orele despre istoria comunismului?

Eu cred că mai ales în liceele de filologie cursul are șanse foarte mari de a fi adoptat, în primul rînd pentru că există numeroși profesori de istorie care doresc la rîndul lor să își completeze orele. Și mai cred că, prin publicitatea pe care Institutul vrea să o facă acestui curs de istorie, elevii însuși vor fi interesați și vor putea să vină cu inițiativa către profesor. Institutul are și numeroase alte programe extrascolare referitoare la comunism, cum ar fi un concurs pe teme de comunism cu premii destul de mari, școli de vară destinate liceenilor – și cred că toate aceste lucruri coroborate pot să ducă la un interes destul de mare pentru programă de istoria comunismului.

Au fost tot felul de reactii ale presei in ultima vreme. "Cotidianul", de exemplu, va acuza ca ati elaborat un manual poate mult prea blind cu anumite personaje precum Adrian Paunescu sau Ion Iliescu, ca faceti o analiza mult prea blinda in comparatie cu Raportul Comisiei Tismaneanu. Cum priviti aceasta paralela care s-a facut intre manual si raport?

Cred ca din start paralela este gresita. In primul rind, Raportul Tismaneanu a fost elaborat cu scopul de a oferi presedintiei Romaniei un document pe baza caruia sa condamne comunismul. Un manual de istoria comunismului este cu totul altceva. Un manual nu are dreptul sa condamne, ci trebuie sa stimuleze o gindire critica, trebuie sa arate lucrurile din mai multe perspective si, asa cum am repetat, nu este versiunea oficiala asupra comunismului. Manual se numeste O istorie a comunismului din Romania, ceea ce inseamna ca este viziunea noastra, a autorilor; exista sistemul de manuale alternative in Romania, cineva care considera ca ar trebui tratat comunismul dintr-o alta perspectiva poate foarte bine sa propuna un nou manual. Oricum, referitor la faptul ca anumite personaje precum Ion Iliescu, Vadim Tudor sau Adrian Paunescu nu sint tratate la fel de mult cum sint tratate in Raportul Tismaneanu, pot spune ca, in primul rind, Raportul Comisiei Prezidentiale este o lucrare de 600 de pagini, iar manualul nostru are 190 de pagini. Iar rolul pe care l-au avut Adrian Paunescu sau Vadim Tudor in istoria comunismului romanesc nu este absolut deloc comparabil cu rolurile pe care le-au avut, de exemplu, Gheorghe Gheorghiu-Dej, Leonte Rautu, Teohari Georgescu, Nicolae Ceausescu, Iulian Vlad, Alexandru Draghici. Prin urmare, prezenta lor in manual nu putea sa fie decit foarte mica in comparatie cu prezenta altor figuri ale comunismului romanesc. Vreau totusi sa semnalez faptul ca Adrian Paunescu este prezent in manual intr-un capitol despre monopolul ideologic, unde este prezentata o poezie a lui in care face cultul personalitatii si apologia regimului comunist. De asemenea, se spune ca a fost liderul Cenaclului Flacara, a transformat cultul personalitatii in forme aberante, dar ca a produs totusi o emulatie artistica la un moment dat.

Exista riscul ca tinerii sa inteleaga ca Paunescu a girat muzica buna, iar Iliescu a fost un critic al regimului?

Nu stiu daca acest lucru trebuie luat in ideea de risc. Despre Ion Iliescu nu se spune ca a fost un critic al regimului, ci ca a fost marginalizat de Nicolae Ceausescu. Se spune insa despre Ion Iliescu ca a fost una dintre personalitatile care l-au ajutat pe Ceausescu in inlocuirea elitei dejiste. Exista un mic portret al domnului Ion Iliescu in care se spune ca a fost membru supleant al Comitetului Politic Executiv. Dupa ce elevii au parcurs 11 lectii in care discutam despre represiune, despre monopol ideologic, despre alimentatie rationala, despre politica demografica restrictiva, despre Securitate si rolul coercitiv al partidului in societatea romaneasca, cred ca un elev de 18-19 ani poate sa inteleaga foarte bine ca a fi membru al Comitetului Politic Executiv inseamna de fapt a gestiona toate aceste politici nedemocratice si totalitare ale regimului. Nu se intelege nicaieri din manual ca Ion Iliescu ar fi fost un disident, in nici un caz. A fost insa o persoana marginalizata de Nicolae Ceausescu in anii '70.

O alta critica aparuta de aceasta data in emisiunea "Fetele cotidianului" de la Realitatea TV a fost aceea ca vizionarea emisiunilor TVR de pe DVD-ul care insoteste manualul ar putea avea un efect pervers asupra elevilor. In vreme ce televiziunea din zilele noastre prezinta numai mizerie,

Televizorul prezenta oameni degajati, in costume, care aveau o treaba foarte serioasa, si anume sa construiasca o societate. Cum raspundeti?

Raspund in urmatorul mod: in primul rind cred ca din acea emisiune singura persoana care a vizionat DVD-ul si a vazut manualul este domnul Adrian Ursu (redactor-sef al "Cotidianului", n.r.). Dincolo insa de acest lucru, emisiunile pe care noi le prezentam sint insotite de exercitii; in plus, daca vizionati acest DVD, o sa vedeti de fapt ridicolul si aberatia in care putea sa fie Televiziunea Romana in acei ani. Pentru nici un tinar de 18 ani aceste emisiuni nu pot sa fie un model. Se vede foarte clar ca ele sint orientate propagandistic si, in momentul in care ascultam cintece patriotice dedicate lui Ceausescu, eu nu cred ca un elev de 18-19 ani va fi sedus de astfel de imagini.

Si totusi cum va explicati acele raspunsuri ale tinerilor liceeni care considera ca perioada comunista a fost mai buna decit cea actuala?

Acest lucru vine tocmai dintr-o lipsa de cunoastere a ceea ce a insemnat comunismul, pentru ca in conditiile in care la liceu comunismul din Romania este studiat in patru ore, exact inainte de probele de Bacalaureat, este foarte clar ca acesti copii nu au acces la informatie. Manualul exact asta incearca sa faca, sa resusciteze memoria fostului regim si sa puna in dezbatere ce s-a intimplat in istoria recenta a Romaniei. Cred ca din acest punct de vedere este foarte important ca manual apara, ca acest curs poate sa intre in scoli. Si sint convinsa ca dupa parcurgerea lui foarte multe din opiniile care exista astazi referitoare la regimul comunist vor fi schimbate in rindul tinerilor.

Foarte multe dintre materialele pe care le-ati folosit in manual sint extrase din activitatea din ultimii ani a Institutului. In urma cu cinci ani ar fi putut exista acest manual, ar fi putut el oferi o viziune asupra acelei perioade?

Eu cred ca da. Sint intr-adevar multe surse care provin din publicatiile Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului din Romania, dar in acelasi timp sint foarte multe surse care provin din "Scinteia", din documente de partid, din analize istorice care au fost publicate undeva la sfirsitul anilor '90 sau la inceputul anilor 2000. Eu cred ca acest manual de istorie nu a fost facut pina acum pentru ca nimeni, atit la nivel guvernamental, cit si la nivelul societatii civile, nu si-a asumat de fapt aceasta misiune. Si cred ca este important de spus acest lucru.

Care a fost rolul referentilor in cazul acestui manual? Au existat discutii intre autori, intre cei care au scris propriu-zis manualul, au fost adaugate nuante de catre referenti?

Au fost anumite cazuri in care referentii, precum si membrii comisiei de evaluare de la MEC au facut observatii pertinente asupra manualului. Erau in primul rind observatii de nuanta, si nu legate de structura sau de abordari importante. Dar au fost totusi nuante care au fost introduse in manual.

Imi puteti oferi un exemplu concret?

De exemplu, la capitolul despre politica externa, ni s-a atras atentia ca ar fi bine totusi sa subliniem care a fost contextul international si care au fost interesele Moscovei in retragerea trupelor sovietice din 1958. Astfel, am introdus un citat destul de mare care ofera explicatii despre contextul international si despre cum a fost posibila aceasta retragere din perspectiva relatiilor internationale din acea perioada.

George Onofrei

<http://www.supliment.polirom.ro/article.aspx?article=3952&highlight>manual>

Romania Culturala – 16-22 septembrie 2008 **Procesul comunismului - cu manualul pe masă**

Aparut sub egida Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului in Romania, manualul O istorie a comunismului din Romania a fost realizat in colaborare cu Centrul Educatia 2000+ si a beneficiat de sprijinul financiar al Ambasadelor Olandei si Germaniei la Bucuresti si al Fundatiei Konrad Adenauer. Echipa de autori este formata din doi profesori de istorie (Mihai Stamatescu, Sorin Andreescu), doi cercetatori de la Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului in Romania (Raluca Grosescu, Andrei Muraru), doi membri ai Comisiei Prezidentiale Consultative de Analiza a Dictaturii Comuniste (Dorin Dobrinu, Liviu Plesa), iar cuvantul inainte este semnat de Marius Oprea, presedintele IICCR.

Era nevoie de acest manual de istoria comunismului in Romania?

Marius Oprea: Cred ca da, pentru ca, asa cum vedem si la televiziuni, si din dezbateri din presa in general, tinerii habar n-au despre ceea ce s-a intamplat. Stiu cate ceva aceia care in propria familie au avut fie detinuti politici, fie au avut de suferit intr-o forma sau alta de pe urma regimului. In rest, s-a asternut o mare liniste peste perioada comunista. Educatia a lipsit in acest domeniu, tinerii au fost vaduviti de adevarurile esentiale in legatura cu comunismul. Este un inceput. Cu acest manual nu se termina, dupa parerea mea, deschiderea in acest domeniu.

D-le Stamatescu, dvs. sunteti profesor la Orsova. Istoria comunismului nu se studiaza la istoria contemporana a Romaniei?

Mihai Stamatescu: Ba da.

Atunci, ce aduce in plus aceasta noua materie optionala?

Mihai Stamatescu: Aduce o prezentare compacta si foarte consistenta a ceea ce a reprezentat comunismul din toate punctele de vedere. In toate cartile obisnuite de istorie pe care copiii le studiaza la scoala, comunismul este prezentat mai degraba ca tip de regim politic. Cartea de fata este altceva, intra in detalii pe care manualul obisnuit de istorie nu poate sa le rezolve.

Primul manual de istoria comunismului

In tarile foste socialiste din Europa Centrala si de Est nu exista un manual, fie si optional, de istoria comunismului. De ce in Romania a fost nevoie de el?

Raluca Groseanu: In Europa Centrala si de Est s-a mers foarte mult pe politici educationale bazate pe muzee care se afla in capitalele fostelor tari comuniste. Metoda muzeala este una dintre metodele cele mai uzitate in Europa de Est pentru educatie. In Romania avem un muzeu, intr-adevar foarte bun, dar la Sighet. Fiind undeva in nordul tarii, este putin accesibil. Ar trebui sa existe mai multe astfel de muzee in marile orase ale Romaniei.

Marius Oprea: Nu poti sa inveti mare lucru despre comunism in doua-trei lectii, si acelea aflate printre ultimele lectii, in pragul vacantei, cand copiilor nu le sta capul la ceea ce e cu regimul comunist, iar profesorii sunt si ei antrenati in acest proces de incheiere a anului scolar. In tarile foste comuniste se face o educatie mult mai proactiva legata de comunism, prin aceste muzee care exista. De pilda, la Budapesta sunt grupuri intregi de elevi care viziteaza impreuna cu profesorii Casa Terorii. Din discutiile pe care le-am avut cu colegi din tarile foste comuniste, au admis si ei ca este necesar un asemenea manual si la ei si nu ma indoiesc ca acest pionierat pe care l-am parcurs deja noi va fi urmat si de celelalte tari foste comuniste.

Cate ore sunt acordate studierii regimului comunist in Romania?

Mihai Stamatescu: N-as putea sa spun exact cate ore sunt alocate studierii comunismului in Romania pentru ca profesorul are la dispozitie cate ore vrea el, ca sa zic asa, pentru ca programa scolara nu prevede un numar de ore rezervat pentru un subiect anume. Profesorul poate sa isi aleaga: imi rezerv un numar mai mic de ore pentru perioada interbelica, de exemplu, si-mi rezerv un numar mai mare de ore pentru regimul comunist. Nu uitati ca temele nu sunt ordonate totdeauna cronologic. De exemplu, pentru clasele a XI-a si a XII-a ele sunt pur si simplu enuntate si profesorul poate sa le ordoneze cum vrea el. Ajungem aici, desigur, la problema in ce masura profesorii sunt interesati de subiect, in ce masura sunt capabili sa-l sustina convingator, in ce masura sunt ei credibili in fata copiilor. Cartea asta a aparut in Romania nu pentru ca noi am fi avut nevoie mai mult decat alte state foste comuniste. Probabil ca ne-am trezit noi mai devreme sa facem lucrul asta. Sunt sigur ca si celelalte state au nevoie de asa ceva si ca intr-un final se va ajunge la lucrul asta.

Marius Oprea, scrii in prefata acestui manual ca incercati sa deschideti pentru copii, dar si pentru parintii lor o fereastră catre trecut. Dar sunt cazuri de parinti sau bunici pentru care regimul comunist a fost bun. Pur si simplu ei regreta comunismul. Nu e vorba doar de fosti ofiteri de Securitate sau de fosti membri ai nomenclaturii. Istoria comunismului nu poate sa genereze tensiuni in familie? N-ar putea parintii sau bunicii sa fie "alintati" cu "securistule, comunistule"?

Marius Oprea: Manualul se adreseaza si parintilor, pentru ca, asa cum spuneai, foarte multi dintre cei din generatiile medii si varstnice tind sa priveasca comunismul cu nostalgie. Este un proces firesc. Psihologii il numesc inhibitia de protectie, adica tindem sa dam la o parte amintirile neplacute din propriul trecut. Or, comunismul este o asemenea amintire. Multi au uitat de

umilintele indurate, orele pierdute la cozi, viata aceea terna si cenusie. Este un capitol pe care il consideram incheiat si-l dorim cat mai departe de viata noastra de astazi. Tocmai de aceea, la comunism ne raportam strict personal, punem in ecuatie mai ales micile noastre bucurii pe care le-am trait atunci cand eram mai tineri decat asprimea consistenta a sistemului indreptata impotriva noastra, a tuturor. Este un mod de a ne aduce aminte si de a pune lucrurile pe fagasul lor firesc, cu toate datele problemei, pe care noi am incercat sa-l facem. Cred ca acest manual va avea un ecou puternic si in randul parintilor. Nu cred ca se va ajunge la tensiuni, asa cum spuneai, legate de faptul ca vor ajunge copiii sa-si condamne parintii, dar fara indoiala ca se vor naste de aici incolo intrebari. Este un proces care s-a petrecut si in legatura cu un alt episod foarte trist al istoriei. Este vorba de Holocaust. Despre Holocaust s-au pus marile intrebari si s-au facut dezbaterile esentiale care au dus la discutarea temeinica a aceluia episod trist din istoria omenirii la cateva generatii bune dupa ce acele lucruri s-au intamplat. In Germania, la finele anilor '60 si in anii '70, pe masura ce datele legate de masacrarea evreilor, de Holocaust au inceput sa fie din ce in ce mai accesibile, pur si simplu parintii au fost asaltati de copiii lor, nascuti dupa razboi, care, afland de aceste orori, i-au intrebat pe parinti: "voi unde ati fost cand s-au petrecut toate acestea? Ce stiti despre ele, ce s-a intamplat atunci?". S-a largit astfel dezbaterile pana cand Holocaustul a ajuns sa fie subiect de discutie publica, civica cat mai larga. Cred ca asa se va intampla si cu comunismul si cred ca este singura cale prin care vom putea ajunge la asa-numitul proces al comunismului, care nu va fi un proces penal, pentru ca, din pacate, pe de o parte, sistemul nostru judiciar refuza sa se implice in asemenea cauze, pe de alta parte, e si foarte tarziu pentru asa ceva. Dar va fi un proces la capatul caruia lucrurile se vor lamuri si vom putea cuantifica foarte clar, evident, vinovatiile si vom stabili riguros si victimele. Pentru ca asta a fost natura comunismului: de a imparti lumea in doua categorii - cei ce sunt cu noi si cei ce sunt impotriva noastra. Iar conform logicii leniniste, cei ce erau impotriva sistemului comunist trebuiau sa piara.

Nu am produs manualul lui Roller pe invers

Mihai Stamatescu, ai intalnit in cariera cazuri de conflict in familie pornind de la raportarea la trecutul recent?

Mihai Stamatescu: Unul dintre mesajele importante ale cartii este catre elevi si suna astfel: dragii copii, intelegeti-va parintii si nu-i condamnati si nu-i urati pentru ce au facut sau n-au facut in perioada aceea si de asemenea intelegeti-va profesorii, care e posibil sa vina sa va spuna lucruri care nu corespund cu ce auziti voi din familie sau de la televizor; incercati sa va faceti propria opinie, sa patrundeti sensurile acestui regim.

Raluca Grosescu: Aceste "nostalgii" sunt consemnate in anumite capitole ale manualului, de exemplu la capitolul Viata cotidiana. Am incercat sa punem o declaratie a unui "nostalgic" alaturi de o declaratie a unui om care a avut de suferit de pe urma regimului si aceste interpretari sunt suport pentru exercitii. Practic, am incercat tocmai sa cream o gandire critica pentru elev, sa nu eludam anumite viziuni care exista astazi in societatea romaneasca.

In acelasi timp, voua, autorilor, vi se reproseaza public ca ati fost prea blanzi in judecati. A fost dat exemplul lectiei despre mostenirea comunismului, despre mineriade.

Raluca Grosescu: Trebuie spus ca tot manualul este construit pe aceasta idee: sa nu facem noi judecati de valoare, sa nu facem propaganda, nu suntem manualul lui Roller din 1948. Trebuie sa dezvoltam o gandire critica la elevi. Se stie foarte clar ca daca te duci la elev si ii spui "a fost rau", el oricum va avea un sentiment de respingere, daca nu descopera el insusi acest lucru. Referitor la partea de mostenire a comunismului, trebuie spus ca am avut curajul sa abordam acest subiect. Celelalte manuale ale istoriei Romaniei se opresc la 1989. Cred ca era intr-un fel normal ca acest ultim capitol al manualului sa starneasca niste controverse. Din punctul nostru de vedere, atata timp cat noi il trimitem pe elev sa faca o investigatie proprie, atata vreme cat aratam fotografii de la mineriada, cu studenti care sunt batuti de mineri, cu manifestanti care sunt batuti de scutieri...

Marius Oprea: A mai fost tratat acest subiect al istoriei postrevolutionare intr-un manual si a nascut, la fel, dezbateri extrem de vii, de aprinse, daca ne aducem aminte. In genere, abordarea a ceea ce s-a intamplat dupa 1989 devine brusc subiect de dezbatere politizata, as spune. Pentru ca, firesc, ne raportam la ceea ce s-a intamplat dupa 1989 prin prisma propriului traseu civic sau politic. De aici, bineinteles, se nasc intotdeauna nemulțumiri. E ceva firesc. Si eu spun ca trebuia poate insistat ceva mai apasat asupra mineriadei, dar, pe de alta parte, in textul acestui capitol se spune foarte clar ca natura regimului care a urmat dupa revolta din 1989 este una strans legata de perioada anterioara, cand majoritatea liderilor vremii proveneau din esaloanele superioare ale partidului comunist, erau fosti membri de partid, faceau parte din nomenclatura si ca se poate spune ca regimul este unul cumva neocomunist. Deci exista etichetele extrem de dure la adresa a ceea ce s-a petrecut dupa 1989, ceea ce bineinteles ca poate aduce elevului judecata de valoare cu privire la acest regim si la evolutiile politice de dupa 1989. Nu am vrut insa sa insistam, sa etichetam, tocmai pentru ca nu este rolul istoricului sa faca asa ceva. Era inevitabil sa se petreaca si asemenea atacuri, dar eu consider in genere ca nu este bine sa scoti din context un anumit pasaj si sa nu privesti manualul in intregul lui. Manualul se refera la regimul comunist in special, iar acest capitol este un fel de addenda.

Dorin Dobrinu: Manualul acesta, chiar daca vine la 18 ani de la caderea regimului comunist, nu e in niciun caz tarziu. Deocamdata, e singurul de pe piata. Am incredintarea ca nu va ramane singurul, probabil anul viitor vom avea o concurenta considerabila. Speram ca manualul la care noi am muncit in echipa va ramane foarte bun. Doresc sa fie cel mai bun. Dar as atrage atentia ca prin acest manual nu ne-am propus sa oferim un tratat de istoria comunismului in Romania, ci ne-am propus sa oferim elevilor posibilitatea de a intelege trecutul parintilor, trecutul bunicilor, un trecut care e legat de prezentul nostru. Nu ne-am propus sa le oferim o tratare exhaustiva, sunt lucruri minimale pe care noi cu totii ar trebui sa le stim. Si mai ales nu vrem sa oferim un manual al lui Roller, chiar si pe invers, ci sa oferim posibilitatea acestor tineri sa judece ei, pe baza unor fapte, ajutati, bineinteles, de acest instrument didactic, pentru a-si forma propria opinie.

Marius Oprea: As mai face o precizare. Anume ca discutiile intre generatii vor fi si e bine ca va fi asa. Dar ele se nasc pentru ca pentru 3/4 dintre cei ce traiesc in Romania acest manual este o descriere a propriei vieti, iar pentru 1/4 este istorie si deci poate fi considerat si fictiune. Cand eu povesteam studentilor cum era viata in comunism, la un moment dat am spus unei grupe de studenti cum am stat eu la coada la hartie igienica. Si o studenta s-a ridicat si a spus: "domn' profesor, nu se poate, asta e SF, asa ceva nu se putea intampla". Tocmai pentru a arata ca asa ceva era considerat inainte de 1989 ca fiind cumva firescul lucrurilor, tocmai asta este unul dintre motivele care au stat la baza elaborarii acestui manual. Ceea ce poate parea fictiune este de fapt istorie. Acest manual se vrea si o punte intre cei care nu au avut, din cauza varstei, ocazia sa cunoasca ororile comunismului - si e bine pentru ei - si cei care le-au trait.

Mihai Stamatescu: Exista un barometru de opinie care a aparut de curand si care spune ca 50% dintre tinerii din Romania sunt fericiti. Asta inseamna ca le e bine asa cum traiesc acum, intr-o lume libera. Manualul pica la fix: uitate cum ar fi daca n-ati mai trai intr-o astfel de lume. Iar manualul tocmai asta vrea sa-i invete: sa gandeasca singuri, sa decida singuri si sa nu se planga de felul in care o putere politica sau alta le organizeaza viata.

Dar nu puteti fi acuzati ca manipulati tineretul cu manualul acesta?

Dorin Dobrinu: Cate vreme ii punem sa gandeasca singuri, nu cred.

Raluca Grosescu: Daca ne uitam la activitatile de invatare, vom vedea ca foarte multe se bazeaza pe cercetare personala sau cercetare in echipa, cu colegii. Sunt foarte multe exercitii de istorie orala, foarte multe exercitii de trimitere directa la sursa si de interpretare proprie. Cred ca din punctul acesta de vedere e foarte atent gandit manualul, tocmai pentru a nu fi acuzati ca suntem partinitori.

Dorin Dobrinu: Noi nu suntem afiliati politic, in schimb, avem cu totii o orientare civica. E foarte important. Nu e scris din perspectiva oamenilor care au polite de platit, nu e scris din perspectiva nostalgicilor regimului comunist. E scris din perspectiva oamenilor care fie cerce-teaza, fie predau istorie, oameni care au o intelegere pentru dezastrul suferit de aceasta tara in timpul regimului comunist, oameni care au incercat sa inteleaga ei si la randul lor sa comunice si altora intr-un mod comprehensibil acest trecut.

Raluca Grosescu: In plus de asta, manualul nu este singurul suport didactic. De exemplu, acum, ministrul Educatiei a anuntat ca va difuza in scoli Memorialul Durerii. In acelasi timp, Institutul intentioneaza sa faca o filmoteca, o videoteca pe care s-o trimita in scoli. Am luat contact cu regizorul Iepan pentru a folosi filmul sau cu "decreteii"...

Incurajam dezbaterea

Care sunt punctele tari ale acestui manual, in opinia autorilor lui?

Dorin Dobrinu: In opinia mea, este vorba de un text de autor redus, dar foarte concentrat, foarte multe surse, care provin din arhive inedite sau edite, din volume memorialistice, din lucrari de autor diverse. Foarte multe imagini, unele cunoscute, altele dezgropate acum din fototeci. Exerciitiile care ii indeamna pe elevi sa se implice, sa cerceteze, sa puna la lucru ceea ce invata la lectie si ceea ce stiu din alte locuri, sa ii indemne sa citeasca altceva, sa poarte discutii cu parintii, cu bunicii, intre ei, intr-un cuvnt, sa dezbata. Din fericire, si in Romania, cultura dezbaterii incepe sa castige teren.

Mihai Stamatescu, acest manual, in comparatie cu celelalte manuale de istorie din ultimii 20 de ani, aduce ceva in plus din punct de vedere didactic?

Mihai Stamatescu: E un manual foarte bine amenajat din punct de vedere didactic. Profesorii cu care am stat de vorba si care au avut posibilitatea sa lucreze cu acest manual au apreciat lucrul asta, iar oferta de tipuri de activitati de invatare care este propusa elevilor este foarte larga. De asemenea, solutiile didactice pe care profesorii pot sa le aleaga sunt foarte numeroase. Ceea ce lasa la indemana profesorului, in functie de experienta lui, de placerea lui de a lucra in clasa, o foarte mare libertate de actiune, ceea ce e foarte important.

Acest manual este destinat copiilor de 17-18 ani. De ce nu ati separat sursele istorice directe, de exemplu o stenograma a sedintei Comitetului Central de un fragment de memorialistica sau de un fragment din Raportul Final al Comisiei Prezidentiale de Analiza a Dictaturii Comuniste?

Mihai Stamatescu: Despre tipul de surse istorice se invata inca din clasa a V-a, sunt primele lectii, pentru ca e alfabetul invatarii istoriei. Sigur ca pe parcursul gimnaziului si apoi in liceu elevii invata oarecum sa deosebeasca intre sursele istorice si sa le analizeze. Foarte multe dintre obiectivele studierii istoriei in scoala sunt legate de modul in care se abordeaza sursele istorice. Si asta tocmai pentru ca demersul istoric care se face prin lectiile de istorie este unul civic. Trebuie sa-i invatam pe copii sa citeasca o sursa istorica, sa-l analizeze pe autor, sa vada nivelul lui de educatie, interesele lui politice. Asta nu doar in ce priveste sursele de istorie contemporana. La fel il citim si pe Miron Costin.

In acelasi timp, vad alaturi stenograma din 17 decembrie '89 si, trei pagini mai incolo, o sursa Wikipedia. E normal?

Mihai Stamatescu: Pe de alta parte, acolo unde am gasit surse relativ consacrate si indiscutabil acceptate in lumea academica, am preferat sa le citam de pe Internet, Internetul fiind mai la indemana copiilor. I-am trimis catre diverse site-uri, cu pagini care sa-i ajute sa-si completeze in felul acesta informatiile.

Care sunt partile slabe ale manualului? Ce trebuie indreptat la urmatoarele editii, in opinia voastra, a autorilor lui?

Dorin Dobrinu: Noi am si declarat ca este un proiect pilot. Vom tine seama de observatiile care vin de la istorici, cercetatori, analisti sau de la oricine are o opinie incheagata si care ofera

argumente. Cred ca se poate lucra inca la multe capitole, inclusiv la ultimul. Din pacate, pentru ca istoria aceasta pare accesibila, se bazeaza in buna masura pe memoria oamenilor, mai toti s-au oprit cu criticile la ultimul capitol, decontextualizand, de fapt, chiar acel capitol. Ca sa nu mai spun ca decontextualizarea a vizat intreg manualul. Cred ca mai putem depista unele surse importante pe care sa le includem în manual. Pe ansamblu, însa, nu cred ca vom avea chestiuni esentiale de schimbat.

Raluca Grosescu: La training, profesorii ne-au adus o obiectie justa referitoare la faptul ca s-au folosit foarte multe fotografii oficiale si mai putine fotografii cu victimele regimului. Aici trebuie vazut cum putem face pentru ca, de exemplu, la un capitol despre institutiile statului sau despre istoria Partidului Comunist nu prea ai cum sa pui fotografii cu victime, pentru ca pui fotografii cu liderii regimului.

Dorin Dobrinu: Cred ca aici e o oarecare exagerare. Am auzit aceasta remarca de la oameni apropiati noua din punct de vedere al ideilor. Cred totusi ca victimele sunt foarte bine reprezentate in capitolele despre distrugerea societatii civile si represiunea politica sau despre rezistenta si disidenta în timpul regimului comunist. Avem fotografii cu victime, unele arhicunoscute, altele mai putin sau deloc cunoscute. Daca discutam de represiune, nu putem sa-i scoatem din ecuatie pe Teohari Georgescu sau Alexandru Draghici. Mi se parte foarte important, e exact cum am discuta despre Germania lui Hitler si l-am scoate din manual pe Himmler.

IICCR s-a angajat, prin acest proiect, nu doar sa pregateasca manualul, ci sa contribuie si la instruirea cadrelor didactice. Sunt 11.000 de profesori de istorie in toata Romania. Cum va reusi IICCR, cu doar 10 oameni, sa contribuie la pregatirea a 11.000 de profesori de istorie, pentru ca, din toamna anului viitor, macar jumatate dintre ei, cei care predau la liceu, sa poata sa utilizeze acest manual?

Mihai Stamatescu: Profesorii au dreptul sa aleaga acest curs optional, sa-l propuna elevilor, care, daca nu vor face o cerere sa studieze acest optional, atunci cursul va fi respins. Intr-o saptamana vom avea o situatie despre cati profesori au reusit sa introduca cursul in planul de invatamant din acest an.

Din 15 septembrie, in cate scoli copiii vor avea sansa sa opteze pentru acest curs de istoria comunismului in Romania?

Raluca Grosescu: In momentul de fata stim clar ca exista 20 de scoli in toata tara. Cursul va intra masiv in scoli din anul 2009/2010. Noi am facut training cu 30 de profesori de istorie, in speranta ca ei sa poata introduce acest curs. Ceea ce-si asuma IICCR in anul acesta scolar este formarea a inca 100 de profesori. Deci, vom fi siguri ca inca 100 de profesori de istorie vor propune acest curs optional elevilor in februarie 2009. In acelasi timp, vom duce o campanie de popularizare a manualului in scoli. Evident, IICCR nu-si poate asuma rolul de a forma 11.000 de profesori intr-un singur an.

Mihai Stamatescu, sunteți în contact direct cu elevii, spre deosebire de ceilalți autori. Există un interes al tinerei generații, al adolescenților de 17, 18 ani, pentru trecutul recent ?

Mihai Stamatescu: Nu trebuie să ne iluzionăm că ar fi superinteresati sau că ar căuta toată ziua pe Internet surse care privesc istoria comunismului sau istoria recentă. Dar un profesor poate să stărnească interesul copiilor în legătură cu subiectul acesta. Deci, e în puterea noastră să facem asta. Cred că ar trebui să avem îndemânarea să stărnim acest interes.

Interviu realizat de Armand Gosu

<http://www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=10878&categorie>

Deutsche Welle – 22 septembrie 2008 **Manualul de istoria comunismului**

Autorii acestui manual, tineri istorici sub 40 de ani, au evitat programatic să facă “propagandă” anti-comunistă sau să emită “judecăți de valoare”. Este un manual care rupe cu patetismul generației vîrstnice.

Manualul acesta a apărut în condiții grafice excelente. Tipărirea sa a beneficiat de altfel de sponsorizări de la ambasadele Olandei și Germaniei la București și de la Institutul Konrad Adenauer. Pare așadar un veritabil produs de lux, mai ales în comparație cu restul manualelor din sistemul școlar românesc. La prima vedere manualul acesta ar fi destinat să fie vedeta disciplinelor umaniste. Timpul va arăta acest lucru, dar deocamdată, lucrarea suscită nu doar comentarii laudative, dar și destule obiecții critice.

În primul rînd lumea s-a întrebat dacă era nevoie de un manual de istoria comunismului, cînd se învață, oricum, în școli istoria recentă a României. Autorii manualului, (Mihai Stamatescu, Sorin Andreescu, Raluca Groseșcu și Andrei Muraru) au argumentat că istoria recentă se învață din nefericire pe fugă și că nu există timp suficient pentru problematica complexă a comunismului.

A doua obiecție a fost însă aceea că manualul adoptă un ton distant, rece și că nu condamnă regimul comunist cu destulă tărie. Autorii au replicat iarăși că au evitat cu tot dinadinsul să facă un manual anti-Roller și că au refuzat cu premeditare să facă “judecăți de valoare” și “propagandă”, lăsîndu-i pe elevi să judece singuri. În orice caz, autorii, foarte tineri, au dorit în primul rînd să-și comunice propria perspectivă, care, fatalmente, nu mai conține nimic din patetismul generației mai vîrstnice.

Ceva într-adevăr s-a pierdut de la o generație la alta și manualul acesta comunică adesea simple cantități neverosimile. Cine vrea să afle ceva despre comunism, ceva viu, va trebui pe mai departe să citească cărțile de memorii atîtea cîte s-au scris și s-au adunat totuși destul de multe.

S-a pierdut însă pe drum nu doar trăirea vie a comunismului ca teroare absolută, dar și firul narativ. Ideologia are un capitol, economia are un altul, rezistența din munți are și ea un capitol distinct fiind însă tratată în aceeași secțiune cu grevele muncitorilor. Nu este de fapt o istorie în sensul tradițional al termenului, ci o descriere a societății comuniste în diferitele sale compartimente. În fine, după o metodă didactică nouă, care refuză istoria ca discurs unic și “autoritar” , textul este de fapt un colaj din multe alte texte preluate din diverse scrieri despre comunism mai vechi sau mai noi, într-o aparent luxuriantă diversificare de perspective. Autorii manualului nu doar că refuză “să facă propagandă” anticomunistă, dar au dorit pesemne să sugereze că nu există o interpretare unică. Se vede însă cu ochiul liber că metoda aceasta “deconstructivistă” nu este bine asimilată, de vreme ce ei înșiși lasă să se înțeleagă, pe alocuri, că luptă cu mentalitățile “nostalgice” ale “părinților”, instigându-i pe elevi să se emancipeze, dar într-un sens care este el însuși univoc.

Manualul conține așadar o instigare, adresându-se parcă acelor care tind să relativizeze sau să edulcoreze răul comunist, dar pe de altă parte, sub presiunea unor metode recente, adoptă o o tehnică de expunere relativizantă și deconstructivistă. Într-adevăr acest manual ar fi trebuit să reflecteze mai mult asupra scopurilor și mijloacelor sale.

În sfârșit dacă, în subsidiar manualul și-a propus totuși să fie un avertisment anti-comunist, dacă asemenea manualului de istoria Holocaustului a dorit să încorporeze, fie și foarte discret o învățătură morală, reușita este îndoielnică. Și nu atât pentru că trecutul n-ar fi bine prezentat în date istorice indubitabile și elocvente prin ele însele, ci pentru că manualul tratează partea ideologică și filosofică a comunismului superficial și pueril. Marxismul este expedit rapid și de nicăieri nu rezultă legătura indestructibilă dintre gândirea marxistă și practica leninistă și stalinistă ulterioară. Genealogia intelectuală a comunismului lipsește cu desăvârșire și îi lasă pe tinerii de astăzi complet neapărați în fața curentelor neo-marxiste contemporane. În acest sens, o carte ca o colecție de orori din trecut, ca o istorie a unei lumi exotice, fără nici o incidență cu prezentul și viitorul este o carte pe jumătate ratată.

Horățiu Pepine

<http://www.dw-world.de/dw/article/0,2144,3662421,00.html>

9AM News – 4 septembrie 2008

Primul manual de istoria comunismului din Romania va fi lansat intr-o saptamana

Manualul "O istorie a comunismului din Romania", dupa care va fi predat cursul optional pentru clasele a IX-a si a X-a, va fi lansat pe 10 septembrie, iar primii 30 de profesori vor fi instruiti in perioada 4-5 septembrie, a anuntat Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului.

Pentru a putea preda cursul optional de Istoria comunismului, care va fi accesibil liceenilor incepand din septembrie, profesorii vor lua, mai intai, ei insisi lectii, de la cercetatorii din cadrul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului in Romania (IICCR), care au redactat manualul cursului.

La cursuri vor participa 30 de profesori de istorie, care vor deveni, la randul lor, formatori ai IICCR, pe probleme de didactica a predarii comunismului. Profesorii vor fi alesi dintre cei care au cercetat istoria comunismului, in functie de rezultatele avute in acest demers stiintific. Urmatorul curs se va desfasura in prima jumatate a anului 2009 si va avea in vedere formarea unui numar de 100 de profesori de istorie.

Manualul care va fi folosit la curs, realizat de sase cercetatori din cadrul IICCR, ii are ca referenti pe Stelian Tanase si pe Neagu Djuvara.

Pe 24 iulie, Ministerul Educatiei a anuntat ca, din anul scolar 2008-2009, elevii claselor a XI-a si a XII-a vor putea alege sa studieze, la cursurile optionale, istoria comunismului romanesc. Ulterior, profesorii si elevii care au participat la Scoala de Vara de la Sighet au cerut ministerului ca studiul represiunii comuniste sa fie obligatoriu in liceu, iar Istoria Romaniei sa fie inclusa, din nou, intre probele impuse la examenul de bacalaureat.

<http://www.9am.ro/stiri-revista-presei/Social/102488/Primul-manual-de-istoria-comunismului-din-Romania-va-fi-lansat-in-septembrie.html>

Hunedoreanul – 9 septembrie 2008

Liceenii hunedoreni vor învăța ce-a fost comunismul

Un manual realizat de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului din România va fi predat în licee. Elevii vor învăța, printre altele, despre greva minerilor din Valea Jiului, din 1977.

Manualul școlar intitulat "O istorie a comunismului din România", după care va fi predat cursul opțional pentru clasele a XI-a și a XII-a, începând din anul școlar 2009-2010, va fi lansat, mâine, la București. Editat de Polirom, manualul, care are 192 de pagini, le va arăta elevilor una din cele mai dramatice perioade ale istoriei naționale

Manualul este editat de Polirom și are 192 de pagini, după cum a precizat hunedoreanul Cosmin Budeancă. Hunedoreanul Cosmin Budeancă, șeful Serviciului Muzee - Memorie, din cadrul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului din România (IICCR), spune că manualul va conține și un DVD, care prezintă două ore dintr-un program al Televiziunii Române din anii '80, în plin cult al personalității lui Nicolae Ceaușescu.

Petru Groza și greva minerilor din 1977

"În manual sunt prezentați câțiva hunedoreni. În primul rând se vorbește de Dr. Petru Groza și de rolul pe care acesta l-a avut la instaurarea comunismului în România. De asemenea, există o pagină întregă care tratează greva minerilor din 1977. Pagina are o poză cu Nicolae Ceaușescu în vizita făcută la Lupeni în august 1977 și trei articole. Este vorba de un text din cartea , scrisă de petroșănenii Marian Boboc și Mihai Barbu, un fragment din , care prezintă revendicările minerilor, și un text cu un fragment din arhivele secrete, în care Ceaușescu face referire la greva minerilor", a explicat pentru HUNEDOREANUL Cosmin Budeancă.

Dascălii vor fi formați la IICCR

Profesorul Mirela Grădină, inspector de istorie la Inspectoratul Școlar Județean Hunedoara, spune că, după data de 19 septembrie, va avea o întâlnire cu toți profesorii de istorie din județ, în urma căreia va face o listă cu numele celor care vor dori să participe, în prima jumătate a anului 2009, la un curs de formare - organizat de IICCR. Dascălii vor lua lecții de la cercetătorii de la IICCR și vor deveni, la rândul lor, formatori pe probleme de didactică a predării comunismului. "Avem deja doi dascăli care doresc să predea istoria comunismului, însă, mai mult ca sigur, numărul doritorilor va fi mult mai mare", a precizat Mirela Grădină.

"Din acest manual, tinerii din clasele a XI-a și a XII-a vor afla informații despre modul cum a apărut comunismul în România și despre moștenirea pe care ne-a lăsat-o regimul comunist"
Cosmin Budeancă, șeful Serviciului Muzee-Memorie, din cadrul IICCR

Călin Tebieș

<http://www.hunedoreanul.ro/comunitate/liceenii-hunedoreni-vor-invata-ce-a-fost-comunismul-3153127>

Transilvania Express – 11 septembrie 2008

Programa - elevii vor învăța istoria comunismului din România

Manualul de istorie a comunismului intra în programa opțională de anul acesta și îi va învăța pe elevii de-a XI-a și a XII-a cum au trăit părinții și bunicii lor. Volumul e însoțit de un DVD cu programul TVR dintr-o zi obișnuită, din anii '80 și va fi lansat mâine.

Revoluție sau lovitură de stat

Elevii care s-au născut imediat după 1989 vor face un curs opțional despre istoria comunismului din România. Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului - MECT a aprobat, în acest an, programa care stă la baza primului manual de istorie a comunismului, editat la 19 ani de la caderea fostului regim de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România - IICCR. Cursul face parte din oferta de opționale propuse elevilor și profesorilor de istorie în cadrul curriculumului, la decizia școlii. Noul manual se adresează elevilor din clasele a XI-a și a XII-a și

este elaborat astfel incat sa fie parcurs intr-un an scolar. Printre temele propuse sunt "Comunismul in Romania interbelica", "Preluarea puterii" si "Mostenirea comunismului in anii '90". Sfarsitul comunismului este marcat in manual ca "evenimentele din 1989", pentru ca istoricii nu au stabilit inca daca a fost revolutie sau lovitura de stat.

"Reperetele morale"

Viata privata si publica are dedicat un capitol distinct in manual. Vedetele epocii comunismului sunt prezentate ca fiind "modele" si "reperete morale" ale acelei perioade. "Sportivii, actorii si cantaretii (...) erau agreati de regim atata vreme cat, prin performantele lor, nu atentau la moralitatea comunista sau, mai riscant pentru ei, la pozitia privilegiata a conducatorului", se scrie in manualul realizat de IICCR. Nadia Comaneci, Ilie Nastase si Cristian Gatu au fost modele de care regimul comunist "a profitat pentru a sustine performantele sistemului comunist de organizare si pregatire a sportivilor, chiar daca, uneori, fraudarea era evidenta (dopaj, modificarea datelor personale) sau metodele folosite atentau la demnitatea si drepturile persoanei (bataia, privarea la participarea curenta la activitatile scolare)". Despre cantareti si actori, cum este Florin Piersic, care apare intr-o poza alaturi de Marga Barbu, autorii manualului spun ca au fost supravegheati atent, iar unora chiar li s-a interzis aparitia la televiziune.

300 de grame de paine pe zi

Avortul interzis in perioada comunista este discutat ca studiu de caz. "Ceausescu se visa conducatorul unei tari de 30 de milioane de locuitori. Prin Decretul 770 din '66, statul era direct implicat, prin organele procuraturii, in problema sociala, dar privata, a reproducerii", se precizeaza in manual. Autorii schiteaza si consecintele interdictiei: 9.452 de decese in randul femeilor care au incercat sa faca avort ilegal, intre 1966 si 1989, iar in ultimul an de comunism au fost numarate 1.193 de decese.

Elevii vor citi si despre alte probleme ale vietii in comunism. Traiul de zi cu zi a insemnat pentru Iulian Enache, redactor la Cotidianul, citat de autori in manualul de istorie, "zece minute de desene animate duminica". Altii sunt nostalgici, amintindu-si cat de respectati erau pentru ca au fost gestionari de alimentara.

Liceenii, care s-au nascut dupa ce a cazut regimul, vor afla si care era ratia lunara de alimente prevazuta pentru un membru al familiei, cum cetatenii aveau dreptul la doar 300 de grame de paine pe zi sau un kilogram de faina trimestrial.

Doar daca aveau o munca grea primeau un supliment muncitoresc de 300 de grame pe luna din diverse alimente, cum ar fi parizer, telemea, unt sau malai. Una dintre sursele acelei epoci este si Adrian Cioroianu. Fostul ministru de Externe este citat din cartea "Scrum de secol", in care povesteste despre celebrii biscuiti umpluti Eugenia. "Poet de-as fi, i-as scrie o oda", scrie Cioroianu.

55 de euro - o poza cu Nicolae Ceausescu

"A fost greu sa realizam acest manual. Este, in primul rand, foarte costisitor. O poza cu Nicolae Ceausescu costa 55 de euro la agentia de presa Rompres (n.r. - acum se numeste Agerpres, chiar ca in timpul regimului comunist), astfel ca fara sponsorizari nu am fi reusit sa-l tiparim", spune Mia Jinga, membra a echipei de proiect. Artistii Dan Perjovschi si Mihai Stanescu au realizat caricaturi pe care le-au donat manualului "O istorie a comunismului din Romania".

Cartea costa 20 de lei si va intra in librarii la jumatatea lunii septembrie. Treizeci de profesori au fost instruiti ca formatori sa predea istoria comunismului din Romania. IICCR a organizat, in perioada 4-5 septembrie 2008, primul curs de formare pentru profesori in didactica predarii comunismului. Urmatorul curs se va desfasura in prima jumatate a anului 2009 si va avea in vedere formarea a 100 de profesori de istorie a comunismului din Romania.

http://www.transilvaniaexpres.ro/index.php?mod=articol&id_articol=96348

Jurnalul de Est – 11 septembrie 2008

Polirom lanseaza primul manual de istorie a comunismului din Romania

Editura Polirom si Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR) lanseaza astazi, incepind cu ora 17.30, primul manual de istorie a comunismului din România. Evenimentul va avea loc la Gradina „Green Hours“ din Bucuresti, unde vor prezenta Lucia Hossu Longin, Secretar General al IICCR, Daniela Zaharia, Secretar stiintific al Facultatii de Istorie din cadrul Universitatii din Bucuresti, dr. Holger Dix, directorul Fundatiei „Konrad Adenauer“, Dorin Dobrinu, cercetator la Institutul „A. D. Xenopol“ si coordonator al Comisiei Prezidentiale de Analiza a Dictaturii Comuniste din România, Liliana Preoteasa, director în cadrul Ministerului Educatiei, Cercetarii si Tineretului, actorul Victor Rebengiuc, dar si Raluca Grosescu, cercetator în cadrul IICCR. Aparut sub egida IICCR, la 18 ani de la caderea regimului comunist, manualul reprezinta primul demers de acest gen si abordeaza teme precum comunismul în România interbelica, Partidul Comunist Român, distrugerea societatii civile si represiunea politica, sau monopolul ideologic. Manualul dezbate, totodata, subiecte precum economia, viata cotidiana, politica externa, rezistenta si disidenta în timpul regimului comunist si anul 1989. Volumul este însoțit de un DVD, realizat de IICCR cu sprijinul Televiziunii Române si TVR Media. Intitulat „O zi la Televiziunea Româna în 1988“, acesta prezinta exemple de emisiuni difuzate în cele doua ore de program la TVR in '88.

http://www.jurnaluldeest.ro/viewart.php?wid=0&c_nr=1537&artid=40246&back_page=http://www.jurnaluldeest.ro/index.php%3Fwid=0%26c_nr=1537

Ziarul de Iasi – 12 septembrie 2008

O istorie a comunismului

A aparut primul manual despre dictatura comunista, dar Romania se afla abia la inceput de drum in asumarea dificilului trecut totalitar.

Ieri a fost lansat manualul "O istorie a comunismului din Romania", scris de un grup de tineri specialisti si publicat de Editura Polirom. Proiectul a fost coordonat de Raluca Grosescu, de la Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului din Romania, si a beneficiat de colaborarea unor specialisti in istoria comunismului - Dorin Dobrinu, Andrei Muraru, Liviu Plesa, precum si a unor profesori din invatamintul preuniversitar - Mihai Stamatescu si Sorin Andreescu.

Lansarea manualelor de istorie storneste de obicei emotii in Romania post-decembrista. Va amintiti, fara doar si poate, scandalul incredibil stornit de aparitia manualelor alternative de istorie la sfirsitul anilor '90. Atunci, tot romanul s-a simtit dator sa aiba o parere, de obicei ultragiata, despre alternativele aparute la manualele unice de dinainte de 1989 si din prima parte a anilor '90.

Sursele nervozitatii din jurul manualelor de istorie sint multiple. Cei mai in virsta traiesc inca sub spectrul manualului lui Roller, care a terorizat o intreaga generatie prin impunerea unei versiuni aberante asupra istoriei Romaniei. Dintre acestia, se intimpla - asa cum s-a intimplat in scandalul de la sfirsitul anilor '90 - ca unii sa confunde manualele alternative cu manualul unic, temindu-se ca nu cumva istoria sa fie pietrificata din nou intr-o formula canonica, transmisibila din generatie in generatie.

Or, comparatia nici nu poate fi facuta intre aberatia sinistra, prescrisa de o ideologie totalitara, a lui Roller si versiunile liberale asupra istoriei, mai bune sau mai proaste, aparute dupa 1989. Apoi, faptul ca vorbim de manuale "alternative" este un motiv suplimentar de relaxare. Profesorii nu au decit sa aleaga manualul pe care il considera mai bun. Probabil tocmai pentru a tempera aprehensiuni de felul celor pomenite autorii manualului de istoria comunismului l-au intitulat "o istorie". Deocamdata este singurul manual scris privind exclusiv perioada comunista, dar vor aparea cu siguranta si altele. Oricum, manualul despre care vorbim nici nu va fi introdus deocamdata pe scara larga, ci doar intr-un proiect pilot care cuprinde citeva unitati de invatamint. Urmeaza o dezbatere publica, iar autorii si-au aratat disponibilitatea de a opera modificari de continut daca acestea se impun. Personal, am avut citeva mici observatii pe care le-am trimis coordonatorului proiectului.

Exista si situatii kafkiene in care cei care denunta "reinvierea rollerismului" sint tocmai fostii aparatori ai adevarului unic de dinainte de 1989, activisti de partid, istorici oficiali, culturnici nationalisti etc. Am asistat la un astfel de carnaval dizgratios si dupa aparitia manualelor alternative, si dupa lansarea *Raportului Final* al Comisiei Tismaneanu, cind fosti stalinisti denuntau, fara vreun fel de discernamint asupra proprietatii termenilor, "neo-stalinismul" intelectual. De fapt, nervozitatea "fostilor" este legata de felul in care sint inregistrati, ei sau "adevarurile" pe care le-au aparat, intr-o naratiune istorica, cu mare impact public, ce va ajunge sub ochii noii generatii. Va aduceti aminte, desigur, de zarva creata de Ion Iliescu sau Corneliu Vadim Tudor dupa aparitia *Raportului Final*.

Manualul de istoria comunismului a cautat sa preintimpine astfel de scandaluri, fiind precaut in scriitura, fara a evita insa ce era de spus. Oricum, "fostii" nu vor sta linistiti, pentru ca pe ei insasi existenta unui manual care-i priveste si care va fi predat copiilor ii nelinisteste.

Sensibilitate exista si de partea cealalta a baricadei. De fiecare data cind a fost publicata o carte importanta privind istoria comunismului s-au inregistrat si nemulumiri in rindul victimelor si disidentilor. Primul scandal major a fost dupa aparitia *Cartii negre a comunismului*, a carei editie romaneasca includea o *Addenda* in care nu s-au regasit toti cei care doreau sa fie omologati drept victime si disidenti. Dupa aparitia *Raportului Final* al Comisiei Tismaneanu au aparut

tensiuni între Asociația Fostilor Detinuti Politici, reprezentată de Ticu Dumitrescu și Gheorghe Boldur-Lăseșcu, care dorea oficializarea cifrei de 2 milioane de victime ale comunismului, și istorici profesioniști, în aprecierea cărora această cifră este exagerată. Manualul "O istorie a comunismului din România" evită controversa, așa cum era normal, menționând că estimările oscilează între 500.000 și 2.000.000 de victime.

Dacă ne uităm la istoria altor state post-dictatură, realizăm că astfel de dispute sunt normale. De fiecare dată după caderea unei tiranii moderne izbucnește o teribilă competiție a memoriilor, pe un fond emoțional greu de ignorat. Istoricii au greaua misiune de a ține cumpană și de a se detașa, nu fără empatie, de emoția din jurul povestii pe care trebuie să o spună. Tocmai din acest motiv, manualul despre care vorbim trebuie apreciat pentru că autorii au avut curajul și priceperea să țină dreapta cumpană. Altfel, să nu ne facem iluzii că nu vor ieși discuții, pentru că această competiție a memoriilor este, mai tot timpul, conflictuală. Istoria recentă este, mai mult decât orice altă istorie, o istorie disputată.

În fine, și primele manuale alternative, și *Raportul* Comisiei Tismaneanu, și manualul de istoria comunismului au avut parte de observații pertinente din partea specialiștilor. Acestea sunt cele mai importante pentru că sunt constructive, contribuie la îmbunătățirea conținutului. Istoriografia este ameliorabilă, nu definitivă, într-un stat liberal. Important este însă că între natura observațiilor și tonul cu care sunt făcute să existe o anumită proporționalitate. Nu este normal ca erori punctuale să fie prilej pentru desființarea unui întreg text, așa cum s-a mai întâmplat în sfera noastră publică.

Manualul de istoria comunismului, pe care l-am citit cu atenție, conține doar mici defecte pe care, mai mult decât sigur, autorii le vor corecta la republicare. În rest, este scris foarte bine, cu o documentare impresionantă, bine structurat și conceput cu destulă pricepere didactică. Este, cred, un cistig pentru școala românească.

Rămâne să se găsească și profesorii care doresc și știu să predea dificilă materie. Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului a început deja un program de perfecționare pentru profesori. La fel s-a întâmplat și după apariția manualului privind Istoria Holocaustului în România, când au fost organizate mai multe cursuri de perfecționare în toate regiunile României. Participând la aceste ultime cursuri, știu că este mult de lucru cu profesorii pentru că, unii dintre ei, sunt pradă unor prejudecăți și clișee.

Prin urmare, ne aflăm abia la început de drum în predarea comunismului în școlile din România. Anul acesta va începe la Iași și un Master privind istoria comunismului, la Facultatea de Istorie a Universității "Al. I. Cuza". Încet, încet, România face pași spre asumarea dificilului trecut recent.

Adrian Cioflanca

http://www.ziaruldeiasi.ro/cms/site/z_is/news/162573.html

Realitatea Romaneasca – 25 septembrie 2008

Victor Rebengiuc nu intelege nici acum comunismul

"O istorie a comunismului din Romania", primul manual pentru liceu care trateaza istoria dictaturii comuniste, a fost lansat miercuri, la Bucuresti, de editura Polirom, in prezenta unor personalitati precum Victor Rebengiuc, Liviu Mihaiu si Stejarel Olaru. La evenimentul organizat la Green Hours au participat circa 200 de persoane, printre care si jurnalista Lucia Hossu Longin, ministrul Educatiei si Cercetarii, Cristian Adomnitei, Ambasadorul Olandei, Jaap Werner, directorul Fundatiei "Konrad Adenauer" Bucuresti, Holger Dix, Emil Constantinescu, vicepresedintele Aliantei Civice, Sorin Iliesiu.

"Noi, germanii, stim ca este foarte important sa vorbim despre trecut", a remarcat directorul Fundatiei "Konrad Adenauer" Bucuresti, Holger Dix. "Cea de-a doua parte a procesului incepe acum. Acum trebuie sa instruiti profesorii", a recomandat acesta.

Si actorul Victor Rebengiuc, recunoscut pentru pozitiile sale transante de dupa Revolutie, gestul sau cu hartia igienica ramanand impregnat in mentalul colectiv, a salutat aparitia manualului ca fiind "binevenita". "Aceasta carte nu poate sa patrunda raul atat de mult, iar dovada ca raul a fost atat de mare este prezenta atator nostalgici dupa regimul comunist". "Partidul comunist s-a straduit sa atraga artistii de partea sa. Mai sunt oameni slabi de inger si acum, care accepta niste privilegii. Intentia pe care Ceausescu a avut-o a fost desfiintarea invatamantului artistic (...) Nenorocirea din teatru a fost cenzura. Atentia pe care o acorda partidul artei era de dragul propagandei, care se putea face prin arta (...) Acest manual este o carte care ne arata cat de rau poate fi intr-o societate dominata de o ideologie pe care nu pot sa o inteleg nici acum", a afirmat actorul. La eveniment au existat si critici aduse noului manual, regizorul Cornel Mihalache sustinand ca, in capitolul dedicat Revolutiei din '89 nu este mentionata implicarea KGB-ului. De asemenea, un fost detinut politic s-a plans ca, in acelati volum, sunt prezentate prea putine voci ale detinutilor politici.

Manualul, editat de Polirom sub egida Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului in Romania (IICCR), va intra, anul acesta, in cateva licee romanesti, cu statutul de proiect pilot, urmand ca, in anul scolar 2009/2010, sa fie introdus in programa claselor a XI-a si a XII-a, ca materie optionala. Referentii manualului sunt somitati in materie precum Dennis Deletant, Stelian Tanase si Daniele Zaharia.

Manualul prezinta subiecte precum "Comunismul in Romania interbelica", "Preluarea puterii (1944-1947)", "Partidul Comunist Roman", "Celalalt in regimul Comunist", "Distrugearea societatii civile si represiunea politica" si "Monopolul ideologic". Manualul dezbate, de asemenea, economia, viata cotidiana, politica externa, rezistenta si disidenta din timpul regimului comunist si anul 1989.

Volumul este insotit de un DVD, realizat de IICCR cu sprijinul Televiziunii Romane si al TVR Media, intitulat "O zi la Televiziunea Romana in 1988".

Manualul "O istorie a comunismului din Romania" are aproape 200 de pagini si a fost scos la vanzare la pretul de 20 de lei.

Ivana Vlad

http://www.realitatearomaneasca.ro/content.php?c=articole&id_categorie=8&articol_id=10505&article=victor+rebengiuc+nu+intelege+nici+acum+comunismul